

مقطع تحصیلی: کاردانی کارشناسی رشته:ترم:سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹
نام درس: تاریخ عکاسی ایران نام و نام خانوادگی مدرس: هومن خسروی عراقی نژاد.
آدرس email مدرس: .: hoomankhosravi@live.com تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۰۹۴۴۸۷۶۷۸

جزوه درس: تاریخ عکاسی ایران..... مربوط به هفته : اول دوم سوم چهارم
text : دارد ندارد voice: دارد ندارد power point: دارد ندارد
تلفن همراه مدیر گروه : ۰۹۳۸۲۷۸۰۰۵۲

تحولات عکاسی پیش از مشروطه ۱۱

تبار، نظرهای مختلفی ابراز شده است که به طور خلاصه به ذکر آنها می‌پردازیم.
الف) نظریه یحیی ذکاء به نقل از مجله عکس، شهریور ۱۳۶۹. طبق نظر ایشان
تقدم و تأخر عکاسان در ایران از این قرار است:

۱. مسیوریشارخان (۱۲۳۳-۱۳۰۸ ه. ق) که در ۱۶ شوال ۱۲۶۰ ه. ق به ایران آمد
و در زمان محمدرضا قاجار به روش داگرتیپ عکس گرفت. وی در ۷۵ سالگی فوت
کرد و در گورستان «آب انبار قاسم» سر راه تهران به شهر ری مدفون است.

تصویر ۱۰. زول ریشار

۲. ملک قاسم میرزا، پسر فتحعلیشاه

قاجار، نخستین عکاس ایرانی است که در
تبریز به روش داگرتیپ و کلودیون عکس
گرفته است. در ۲۴ بهمن ۱۳۵۷ ه. ش
فرصت طلبان به منزل او در روستای وان،
بین تبریز و مراغه، حمله کردند و شیشه‌های
او را سوزانده، از بین بردند. شهریار عدل و
یحیی ذکاء در *Studia Iranica* (۱۹۸۳)
می‌گویند ثابت کنند او اولین عکاس ایرانی
است که در محدوده زمانی ۱۸۳۹ تا ۱۸۴۴ و
قبل از ژول ریشار یا همزمان با او کار
می‌کرده است. شاهد و مدرک آنها متون
ترجمه‌نشده و نقاشیهایی است که از روی

نسخه‌های داگرتیپ کشیده شده است (استاین، دانا؛ سرآغاز عکاسی در ایران؛ ص ۵۱).

۳. آقارضاخان اقبال السلطنه که در زمان ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قاجار

فعالیت داشته است و حدود سالهای ۱۲۸۰ تا ۱۲۸۲ ه. ق چند عکس معروف دارد. وی
۲۷ سال عکاسی کرد و در ۱۳۰۷ ه. ق در ۴۸ سالگی درگذشت. او احتمالاً همان
آقا رضای مذکور در صفحه ۲۲ کتاب سرآغاز عکاسی در ایران است که فن عکاسی را در
دارالفنون آموخت و به سال ۱۸۶۳ به مقام نخستین عکاسباشی منسوب شد. بدری
آتابای نیز در فهرست آلبومهای کتابخانه سلطنتی به او اشاره دارد و در صفحه ۳۴ کتاب
سرآغاز عکاسی در ایران، دانا استاین به نقل از آتابای از وی نام برده است.

تصویر ۱۱. ملک قاسم میرزا، نخستین عکاس ایرانی

۴. ژوزف پاپازیان که در ۱۲۹۲ ه. ق عکاسخانه خود را در تهران دایر کرده است.

۵. عبدالله میرزا قاجار که بین سالهای ۱۳۰۰ تا ۱۳۱۷ ه. ق فعال بود. وی مدت یکسال و نیم در فرانسه تحصیل عکاسی کرد. به نقل از مرحوم داریوش گل گلاب در صفحه ۱۴ بررسی فنی عکاسی، وی از شاهزاده‌های خاندان جهانبانی است و روسی‌خان، شاگرد اوست. ضمناً افشار نیز در صفحه ۴۵ گنجینه عکسهای ایران ذکر کرده که ایوانف یا روسی‌خان از شاگردان عبدالله میرزا بوده است. پدر مرحوم علی‌خادم نیز از جمله شاگردان وی بوده است.

نمونه سوال

نقش مسیوریشار خان در تاریخ عکاسی ایران چیست؟